

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, *Νόμοι*, 731d – 732b

Ενδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις

Το πιο μεγάλο απ' όλα τα κακά είναι έμφυτο στις περισσότερες ψυχές των ανθρώπων, κι ο καθένας τους το συγχωρεί στον εαυτό του και δεν προσπαθεί να βρει κανένα μέσο για να ξεφύγει απ' αυτό. Είναι αυτό που λένε ότι κάθε άνθρωπος είναι από τη φύση του φίλαυτος και ότι είναι δικαιολογημένο να είναι τέτοιος. Στην πραγματικότητα όμως, η υπερβολική αγάπη για τον εαυτό μας γίνεται πάντοτε η αιτία όλων των σφαλμάτων. Αυτός δηλαδή που αγαπά τυφλώνεται από το αντικείμενο της αγάπης του, ώστε να κρίνει κακώς τα δίκαια και τα καλά και τα ωραία, επειδή νομίζει ότι πρέπει να τιμά περισσότερο την ατομικότητά του από την αλήθεια. Εκείνος όμως που φιλοδοξεί τουλάχιστο να γίνει μεγάλος δεν πρέπει να υπεραγαπά ούτε τον εαυτό του, ούτε τα δικά του, αλλά τα δίκαια, είτε έτυχε να τα πράξει ο ίδιος, είτε κάποιος άλλος. Απ' αυτό το ίδιο σφάλμα προήλθε και το ότι όλοι θεωρούν σοφία την αμάθειά τους. Και για τούτο, ενώ δεν ξέρουμε τίποτε, για να χρησιμοποιήσω αυτήν την έκφραση, νομίζουμε πως τα ξέρουμε όλα, και, επειδή δεν εμπιστευόμαστε

Από όλα όμως τα κακά το πιο μεγάλο είναι έμφυτο στις ψυχές των περισσότερων ανθρώπων, και επειδή καθένας το συγχωρεί στον εαυτό του, δεν ψάχνει κανένα τρόπο να βρει για να απαλλαγεί (απ' αυτό)· είναι δε αυτό που λένε ότι κάθε άνθρωπος είναι φίλαυτος εκ φύσεως, και ότι δικαιολογημένα πρέπει να είναι τέτοιος. Και όμως, στην πραγματικότητα, αυτό, δηλαδή η μεγάλη αγάπη για τον εαυτό μας, είναι σε κάθε περίπτωση το αίτιο για όλα τα σφάλματα που διαπράττει κάθε άνθρωπος. Διότι αυτός που αγαπά τυφλώνεται γι' αυτό που αγαπά, σε τέτοιο σημείο που να κρίνει κακώς τα δίκαια και τα καλά και τα ωραία, διότι θεωρεί ότι πρέπει πάντοτε να τιμά περισσότερο το δικό του, παρά το αληθινό· εκείνος όμως τουλάχιστον που θέλει να γίνει μέγας άνδρας, δεν πρέπει να τιμά περισσότερο τον εαυτό του, ούτε τα δικά του, αλλά τα δίκαια, είτε τυχαίνει να πράττονται απ' τον ίδιο, είτε από άλλον. Απ' αυτό δε το ίδιο σφάλμα, συμβαίνει σε όλους να νομίζουν ότι η αμάθειά τους είναι σοφία· εξ ου, και ενώ δεν ξέρουμε τίποτε, μπορώ να πω, νομίζουμε πως τα ξέρομε όλα, και μη

στους άλλους αυτά που δεν ξέρουμε
εμείς, αναγκαζόμαστε να τα κάνουμε
λανθασμένα οι ίδιοι.

Μτφρ. Β. Μοσκόβης. 1988.

επιτρέποντας στους άλλους να κάνουν
αυτά που εμείς δεν ξέρουμε, μοιραίως
όταν τα κάνουμε εμείς οι ίδιοι τα
κάνουμε λανθασμένα.

Μτφρ. Κ. Φίλιππας. [1964] 1975.

Γ2. Σύμφωνα με τον Αθηναίο, το αίτιο για όλα τα σφάλματα που διαπράττει κάθε άνθρωπος είναι η υπερβολική αγάπη για τον εαυτό του (*διὰ τὴν σφόδρα ἑαυτοῦ φιλίαν... ἐκάστοτε*). Λόγω της φιλαυτίας ο καθένας κρίνει κακώς τα δίκαια και τα καλά και τα ωραία, επειδή νομίζει ότι πρέπει να τιμά περισσότερο την ατομικότητά του από την αλήθεια (*ὥστε τὰ δίκαια... ἡγούμενος*). Βασική συνέπεια αυτού του σφάλματος είναι ότι όλοι θεωρούν σοφία την αμάθειά τους (*ἐκ ταύτοῦ δὲ ἀμαρτήματος τούτου... πᾶσιν*). Και ενώ δεν ξέρουμε τίποτε, νομίζουμε πως τα ξέρουμε όλα, και, επειδή δεν επιτρέπουμε στους άλλους να κάνουν αυτά που δεν εμείς δεν ξέρουμε, αναγκαζόμαστε να τα κάνουμε λανθασμένα οι ίδιοι (*ὄθεν οὐκ εἰδότες... πράττοντες*).

Γ3.

α. μηχανᾶσθαι, φιλοῖ / φιλοίη, τύχωσι(ν).

β. ουδέτερο της αναφορικής αντωνυμίας ὅς, ἧ, ὄ: **ᾗ**

αρσενικό γ προσώπου της αυτοπαθητικής αντωνυμίας: **ἑαυτῶν** ή **σφῶν αὐτῶν**

Γ4.

α.

κακῶν: είναι γενική διαιρετική στο **μέγιστον**

πᾶς: είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός (ομοιόπτωτος προσδιορισμός) στο **ἄνθρωπος**

τοιούτον: κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο του *εἶναι* (*πάντα ἄνθρωπον*) από το συνδεδετικό *εἶναι*

ἑαυτοῦ: είναι γενική αντικειμενική (ετερόπτωτος προσδιορισμός) στο **φιλίαν**

στέργειν: είναι υποκείμενο στο απρόσωπο **χρή**

πραττόμενα: είναι κατηγορηματική μετοχή (Υ: τὰ δίκαια) από το ρήμα *τυγχάνη*

σοφίαν: είναι κατηγορούμενο στο *τὴν ἀμαθίαν* από το συνδεδετικό *εἶναι*

β.

ᾗ μὴ ἐπιστάμεθα: δευτερεύουσα ονοματική - αναφορική πρόταση ως αντικείμενο του *πράττειν*.